

1 - 18 вересня Короткий огляд ситуації

ХІД БОЙОВИХ ДІЙ

- **Збройні сили України продовжують контрнаступальні дії на деяких напрямках і взяли під контроль кілька населених пунктів.** Зокрема, в районі Бахмута ЗСУ змогли взяти під контроль населені пункти Кліщіївка та Андріївка, знищивши [72 бригаду](#) зс рф, включно з її командуванням. Це дозволяє українським силам вийти до самого міста Бахмут та взяти в оточення чи відтіснити російське угруповання. Ведуться бої в селищі [Опитне](#) поблизу Авдіївки. Українські військові також змогли зайти в населені пункти Стрৌвка та Тополі в Харківській області, які раніше перебували в “сірій зоні”. Раніше, наприкінці серпня, українська армія звільнила с. [Урожайне](#) в Донецькій області та с. [Роботине](#) в Запорізькій області, внаслідок чого прорвала першу лінію оборони зс рф. Внаслідок удару по тиловому штабу, у вересні було знищене командування [31-ї бригади](#) дшв рф. Сили Оборони [прорвали](#) першу лінію російської оборони поблизу Запоріжжя, на зведення якої росіяни витратили 60% свого часу.
- **Триває постійна боротьба на Чорному морі та на території АР Крим.** Зокрема, впродовж серпня-вересня було знищено, за деякими даними, три найсучасніших російських системи ППО — С-400, внаслідок чого українські дрони змогли безперешкодно вражати важливі об’єкти на території АР Крим. Зокрема, в Севастополі в ніч на 13 вересня було [знищено](#) великий десантний корабель “Мінськ” та підводний човен “Ростов-на-Дону”, також пошкоджено і знищено кілька інших суден чф рф. 11 вересня підрозділи ГУР МО [повернули](#) під контроль України так звані “вишки Бойка” — бурові газо- та нафтовидобувні платформи біля берегів Криму в Чорному морі. Це дозволило суттєво обмежити контроль російської сторони в Чорному морі.
- **Загальні втрати російських військ**, за даними української сторони, на 18 вересня складають вже майже [273 тис.](#) загиблими. Разом із тим, на деяких ділянках фронту зс рф продовжують наступ на українські позиції на Куп’янському напрямку, але після розгрому в районі Кліщіївки та Андріївки [знизили темпи](#) наступу.
- **Російська армія продовжує наносити масові ракетні та дроніві удари по українських населених пунктах, які знаходяться далеко від лінії фронту, а також артилерійські та авіаудари по містах вздовж лінії фронту.** Під ударами перебували [Київ](#) (30 серпня відбувся один з найпотужніших обстрілів столиці України), [Херсон](#), [Харків](#), [Берислав](#), [Кривий Ріг](#) (лише внаслідок обстрілу 8 вересня постраждало понад 60 людей), [Куп’янськ](#), [Костянтинівка](#) (внаслідок обстрілу 6 вересня загинуло 16 осіб, постраждало понад 30), [Краматорськ](#), [Авдіївка](#), [Нікополь](#), інші населені пункти, а також прикордонні населені пункти Чернігівської, Харківської, Сумської областей. Значна частина обстрілів припадає на сільськогосподарські об’єкти та порти, через які здійснюється експорт українського зерна. Під час обстрілів російські дрони кілька разів падали на території [Румунії](#). Висока інтенсивність обстрілів спостерігалася і в

серпні, зокрема, внаслідок ракетного удару по центру [Чернігова](#) 19 серпня загинуло 7 осіб і було поранено 140.

- 29 серпня в Україну [повернули](#) тіла 84 загиблих військовослужбовців, а 15 вересня — ще 51 [загиблого](#). Загалом вдалося повернути тіла 1832 загиблих військових. У серпні українська сторона змогла повернути з [полону](#) 5 важкопоранених військових, і ще 22 полонених було повернуто в рамках процесу [обміну](#).

ГУМАНІТАРНИЙ ВИМІР

- За офіційною [інформацією ювенальних прокурорів](#) 504 дитини загинуло та понад 1123 отримали поранення різного ступеню тяжкості, 19546 дітей — у списках депортованих. Управління верховного комісара ООН із прав людини (УВКПЛ ООН) [підтвердило](#) загибель понад 9 600 і поранення 17 535 цивільних людей в Україні. З 1 по 10 вересня було [зафіксовано](#) 55 випадків загибелі та 237 випадків поранень.
- Згідно із [дослідженням](#) Державної служби якості освіти України, у 2022-2023 навчальному році 30% учнів не мали постійного доступу до освітнього процесу в умовах війни, причому на півдні України ця цифра сягала 40%. З 1 вересня у школах, які мають надійно захищене укриття, навчання було розпочато в [офлайн-форматі](#). Згідно із повідомленням Міністра освіти України Оксена Лісового, наразі 76% закладів освіти [обладнані укриттями](#).
- Бомбардувань і обстрілів [заснази](#) 3779 навчальні заклади, з них 363 зруйновані повністю. Окрім того, через російську агресію в Україні постраждали [823 об'єкти](#) культурної спадщини.
- Згідно з опитуванням [Info Sapiens](#), переважна кількість українців (63%), які зараз перебувають за кордоном, планують повернутися до України. Менш схильними до повернення є студенти іноземних навчальних закладів (на 68% менш схильні, ніж респонденти, які не є студентами) та люди, що не працюють, але активно шукають роботу (на 45%, ніж ті, що не працюють і не шукають). Найбільша частка українських біженців перебуває в Німеччині (27%) та Польщі (24%). Наразі в Україні зареєстровано майже [5 млн громадян](#), які змушені були покинути своє місце проживання внаслідок збройної агресії російської федерації проти України, тобто стали внутрішньо переміщеними особами.
- Як повідомив міністр охорони довкілля України Руслан Стрілець, завдані російським вторгненням збитки екології сягають [2 трлн гривень](#), ця цифра не враховує збитки від підриву Каховської ГЕС. Руйнування Каховської греблі внаслідок російської військової агресії [призвело](#) до втрати дворічного об'єму води, який споживає Україна.
- З моменту виходу росії із “зернової угоди” було зафіксовано [118 ударів](#) по українських портах, а російські ракети та безпілотники знищили [280 тис. тонн](#) українського зерна. 15 вересня Єврокомісія, попри заклики сусідніх з Україною держав ЄС, [не продовжила](#) дію обмежувальних заходів, якими заборонявся агроімпорт української пшениці, кукурудзи, насіння ріпаку та соняшника до п'яти держав Євросоюзу, що межують із Україною. Україна [подала](#) позови до Світової організації торгівлі проти Польщі, Словаччини й Угорщини, які заборонили імпорт української агропродукції.

- Українські військові стверджують, що російські окупанти заливають території, де розташовані мінні поля, легкозаймистими речовинами, [вказує](#) New York Times. При спробах розмінування цих мінних полів, окупанти використовують дрони для скидання гранат, що спричиняє масові пожежі та вибухи. Таким чином, російські військові намагаються зупинити просування ЗСУ. Окрім того, росіяни для відбиття втрачених позицій перекидають на проблемні ділянки фронту підрозділи, що складаються із колишніх ув'язнених. Так, з Маріуполя в район Івченкового Запорізької області окупанти [надіслали](#) близько 200 колишніх ув'язнених з метою створення штурмових загонів для захоплення Роботиного. До того ж 18 вересня армія РФ атакувала з дрона місце [скупчення людей](#) в Бериславі на Херсонщині, четверо місцевих жителів отримали поранення.
- Було створено [тимчасові коридори](#) для руху торговельних суден, що прямують до або з портів України в Чорному морі, за останній місяць тимчасовим коридором [скористалось](#) 5 суден. Протягом всіх маршрутів зберігається військова загроза та мінна небезпека з боку російської федерації. Україна продовжує зміцнювати співпрацю з країнами-членами НАТО в питаннях розмінування акваторії Чорного моря.

РОСІЙСЬКІ НАРАТИВИ, ПРОПАГАНДИСТСЬКИЙ ВИМІР

- **Російська економіка сильна. Вплив західних санкцій подолано.** Впроваджуються офіційні наративи з боку вищого політичного керівництва щодо економічного покращення ситуації в РФ, зокрема зростання російської економіки, незважаючи на західні санкції, зростання рівня ВВП. До прикладу, президент РФ [заявив](#), що етап відновлення російської економіки завершено, а також зазначив: “Ми витримали абсолютно безпрецедентний зовнішній тиск, санкційний тиск”. ВВП Росії вийшов на рівень 2021 року, тепер важливо сформулювати умови для подальшого стабільного і довгострокового розвитку. Поширюються наративи, про [розвиток](#) російських регіонів, зокрема Далекого Сходу, на цьому наголосив Путін під час пленарного засідання восьмого Східного економічного форуму.
- **Унікальні російські цінності.** Триває [поширення](#) в офіційних медіа наративів про унікальні російські традиційні цінності, зокрема родинні, на відміну від “ЛГБТ пропаганди” Заходу. При цьому популярність радянських тоталітарних вождів пояснюється тим, що з Захід упосліджував РФ з моменту розвалу СРСР, а росіянам “набридло каятися”.
- **Героїзація учасників т.зв. сво.** 13 вересня Путін [заявив](#), що РФ має достатньо контрактників, які знають, що можуть втратити життя заради “захисту РФ”, що торік РФ отримала майже 300 тис. контрактників. Тривають [соціальні](#) заходи для учасників т. зв. “сво”, нагородження учасників ([Кабардино-Балкарія](#), різні регіони).
- **Т. зв. вибори на тимчасово окупованих територіях.** 8-10 вересня відбулися т.зв. місцеві вибори у донецькій та луганській народних республіках, Запорізькій та Херсонській областях. Кількість виборців російською виборчою комісією РФ на цих територіях не оприлюднювалася, було відкрито екстериторіальні ділянки для голосування у Криму, Севастополі, інших регіонах, тільки на кримському півострові 21-а така екстериторіальна дільниця. Партія “Єдина Росія”

перемогла з великою перевагою на виборах до законодавчого зібрання Херсонської області за результатами опрацювання 100% протоколів. У т. зв. виборах взяли участь 65,36% виборців Херсонської області, причому невідомо від якого числа виборців. Кількість виборців відповідних тимчасово окупованих регіонів взагалі не [публікується](#) з боку рф, така такої інформації немає у публічному доступі на офіційних сторінках російських органів влади, відповідальних за організацію виборів. Явка на виборах депутатів Народної ради лнр та органів місцевого самоврядування першого скликання становила 72,53%. На виборах депутатів “Законодавчих зборів першого скликання Запорізької області” проголосували 68,11% виборців. Явка виборців на виборах до “Херсонської обласної думи” становила 65,14%. У днр на виборах депутатів Народної ради проголосували 76,41% виборців.

- **рф воює проти Заходу та США, НАТО.** Триває поширення меседжів, що рф одна воює проти Заходу та США. Лавров [заявив](#), що США “керують війною проти росії в Україні, що Україну довгі роки готували, щоб її руками та її тілами вести боротьбу для завдання стратегічної поразки росії”. Триває системне поширення наративів [проти](#) ЄС в офіційних пропагандистських медіа, зокрема в контексті співпраці рф та Північної Кореї, йдеться про неадекватність ЄС в оцінці політики рф в цьому напрямі, тиск на “активи” росіян в країнах ЄС та ін. Критиці [піддається](#) запуск в ЄС ВПК стосовно допомоги в Україні, ЄС порівнюється із “четвертим рейхом” та ін. Йдеться про масове “[зубожіння](#)” [країн](#) ЄС через санкції проти рф та допомогу Україні, яка негативно впливає на життя простих мешканців країн ЄС. Також мова йде про мілітаризацію Японії з боку США проти рф, вживаються [метафори](#) “друга Україна”, як країна налаштована проти рф на кордонах росії. Традиційно [згадується](#) про те, що в Україні проти рф воює НАТО та зазначає поразки через сильну російську армію. Більш ніж детально висвітлювався [візит](#) північнокорейського лідера до рф, його перемовини з путіним, та [відвідування](#) балету у Владивостоці.
- **РФ не може програти.** З’являються меседжі в офіційних російських джерелах з боку “західних аналітиків”, де [йдеться](#), що рф успішно “стримує” Україну та не може програти, що Україна піде на перемовини на “умовах Москви”, натомість “російський лідер” стримує ескалацію, щоб конфлікт не поширювався далі.
- **Мирні перемовини.** У цілому залишається офіційна риторика, що рф не бачить підстав для мирних перемовин, особливо на цьому наголошує Песков. Водночас виступаючи на пленарній сесії Східного економічного [форуму](#), путін [закликав](#) США вплинути на Зеленського, аби він скасував указ про заборону вести переговори з Росією.
- **Україна, країна корупції, призов російськомовних.** Триває поширення наративів, які дискредитують українську владу (“Київський режим”, як зазначається в офіційних російських інформаційних джерелах), мова йде про корупцію, про [намагання](#) влади фактично знищити “російськомовних” через призов до лав ЗСУ. Поширюються [повідомлення](#) про корупцію в міністерстві оборони України, про зв’язки нового міністра оборони України Р. Умерова з олігархами, особливо з Ахметовим, про узгодженість кандидатури Умерова із США.

- **Дискредитація української армії. “Контрнаступ ЗСУ провалився”.** Постійно вказується про [провал](#) українського контрнаступу та контроль над ситуацією з боку рф (Шойгу). Російською стороною стали поширюватися цифри українських людських втрат в ході контрнаступу, чого раніше не спостерігалось із такою інтенсивністю. Путін [озвучує](#) дані про величезні втрати України під час свого контрнаступу — 71,5 тис. осіб особового складу та 543 танки, за тиждень до цього Шойгу [говорив](#) про українські втрати в ході контрнаступу – 66 тис. українців. Поширюються перманентні дані про [знищення](#) української техніки (дрони) в результаті обстрілів Херсонської області. При цьому нічого не йдеться про російські втрати. Поширюються [меседжі](#), що ЗСУ переходять “від провального контрнаступу до оборони”.
- **“Про перемоги та успіхи російської армії, втрати ЗСУ”.** Традиційно в російському пропагандистському просторі [поширюється](#) інформація про успіхи армії рф в ході т.зв. “сво”, зокрема удари по “зерновій українській інфраструктурі на півдні Одеської області подаються як “групові удари по портовій інфраструктурі України, місцям виробництва морських дронів, сховищам з боєприпасами та зброєю, в тому числі поставленим із Заходу”. Йдеться про втрати з боку ЗСУ західної техніки в критичних масштабах, особливий акцент робиться на втратах танків “[Леопард](#)”. Подано [обмежену](#) інформацію про атаку ЗСУ в Севастополі 13 вересня, йдеться про те, що 2 кораблі постраждали, натомість масово поширюється інформація про [ураження](#) “українських катерів”, “морських дронів” з боку зс рф.